

oudheidkundige Vereniging
'Oud Vorden'

te Vorden

VORDENSE KRONYCK

24e jaargang, no. 1

VAN DE VOORZITTER

Een prachtig boek, een interessante heruitgave van de allereerste Kronyck van 1 juli 1981, en nu deze 'juni-Kronyck' vol met waardevolle leesstof. "Oud Vorden" zorgt er voor dat haar leden zich niet hoeven te vervelen in de komende vakantietijd.

Een feestjaar moest het worden, want op 30 maart 2006 bestond onze vereniging 25 jaar. Op bescheiden wijze zouden we daar aandacht aan schenken. Zelfs deze bescheiden aandacht bezorgde het bestuur een boel extra kopzorgen. Het eindresultaat mocht er zijn: Vorden werd verrijkt met een waardevol boek en ongeveer 200 leden konden zich op zaterdagavond 1 april 2006 laten verwennen bij Hotel Bakker. Op verzoek van het bestuur wordt in deze Kronyck in een apart artikel wat uitgebreider ingegaan op dit Jubileum(feest).

Naast de extra aandacht voor het feestelijke gebeuren vindt u in deze Kronyck de 'normale' onderdelen terug, zoals het verenigingsnieuw, met als onderdelen de jaarvergadering van maandag 13 maart 2006 en nieuws omtrent de leden.

Henk Folmer mag zijn interessante artikel over 'Het Kerkdorp Kranenburg' afmaken.

Gerda Rossel komt met een degelijk stuk werk over 'een boedelscheiding van het Klein Bleumink'.

Pieter Dekker heeft een van de geheimen van Hackfort ontsluit. Zijn jongste boekwerkje "Het geheim van Hackfort" is een aanrader.

Ik wens u veel leesplezier toe.

N.B.

Ten aanzien van 'het jubileumboek' kan ik u (verheugd) melden dat op dit moment, ruim twee maanden na uitreiking van het eerste exemplaar, al ongeveer 900 van de gedrukte 1000 boeken zijn verkocht!! Bent u nog niet in het bezit ....., trek uw eigen conclusie!

Hennie Reindsen

VERENIGINGSNIEUWS

Naast alle 'feestelijke' gebeurtenissen moest het 'gewone' werk ook doorgang vinden: vergaderen, avonden beleggen, reisje organiseren, jaarvergadering uitschrijven, archiefruimte inrichten, enz.

JAARVERGADERING:

Op maandag 13 maart 2006 hielden we in Hotel Bakker onze jaarvergadering. Verslag Jaarvergadering, gehouden op 24 maart 2005 in zaal De Herberg.

1. *Opening.*

Exact om half 8 opent voorzitter H.J. Reindsen de vergadering en heet allen van harte welkom. Er wordt een minuut stilte gehouden om de leden te gedenken die ons in het afgelopen jaar waren ontvallen.

2. *Mededelingen/ingekomen stukken.*

Voor de Kronyck van juni wordt nog kopij gezocht. Voor 1 mei a.s. indienen bij Hennie Rossel, of andere bestuursleden *Contacten buurtverenigingen*. Op verzoek van de zustersvereniging in Hengelo (Gld.) is er op 20 april 2004 een regio-vergadering, samen met de verenigingen uit Steenderen en Zelhem, gepland. Op 2 november 2004 zal er een vervolgvergadering gehouden worden in Vorden. Het is niet de bedoeling dat er een fusie gaat komen. Het gaat meer over het uitwisselen van gedachten, jaarprogramma's, enz. Voorzitter deelt mede dat de heer Henk Vaags de bestuursfunctie heeft aanvaard die sinds het overlijden van Henk Wullink vacant was.

3. *Verslag Jaarvergadering, d.d. 30 maart 2004.*

Voorstel: niet voorlezen, maar in de Kronyck plaatsen. Wordt toch voorgelezen.

4. *Verslag Jaarverslag 2004-2005.*

Wordt voorgelezen en ook in de Kronyck geplaatst.

5. *Jaarverslag penningmeester.*

Penningmeester Rinus Ilbrink licht het financiële overzicht in het kort toe. Het jaar wordt met een positief saldo van € 64.23 afgesloten. Het is niet veel, maar er waren het afgelopen jaar enkele onverwachte uitgaven. De bus naar Bronbeek was niet helemaal vol. Hier moest geld bij. We hebben wat duurder lezingen gehad; de Nieuwjaarsvisite viel wat duurder uit en er waren meer portokosten. Er zal geen contributieverhoging plaats vinden.

6. *Verslag Kascommissie en benoeming nieuw kascommissielid.*

De heren D. Borgman en G. Eskes hebben de kas gecontroleerd en melden dat alles er piek fijn uitziet. De heer Borgman treedt onder dankzegging af en als nieuw kascommissielid wordt de heer Chabot gekozen.

7. *Bestuursverkiezing.*

Aftredend en herkiesbaar zijn Henk Vaags en Carlo Bosch. Er zijn geen tegenkandidaten gemeld, zodat vermelde personen herkozen worden voor een periode van drie jaar.

8. *Busreis.*

We gaan op bezoek in het mooie stadje Urk. De dag wordt afgesloten met een koffietafel. Opgave bij de reiscommissie.

Opmerking van de leden: *jammer dat het reisje altijd op woensdag plaats vindt. Er moet dan een snipperdag genomen worden om mee te kunnen gaan.*

Tijdens de jaarvergadering werd officieel afscheid genomen van de heer Gerrit Koop, die sinds 1987 bestuurslid was geweest.

Tijdens deze jaarvergadering werd ook afscheid genomen van de heer Rinus Ilbrink, die eerder dit jaar om gezondheidsredenen zijn functie als bestuurslid en penningmeester ter beschikking had gesteld.

9. *Jubileumboek 2006.* Hennie Rossel is hier erg druk mee. Het wordt een mooi en interessant boek. De financiën moeten nog worden bekeken.
10. *Archiefruimte.* Misschien is er een mogelijkheid om in het Gemeentehuis een archiefruimte te krijgen. We wachten nog op antwoord van de burgemeester. Voorzitter zegt de mogelijkheid te gaan bezien om commissies te vormen. Gedacht wordt aan een archiefcommissie, monumentencommissie, archeologische commissie. Leden, die hiervoor belangstelling hebben, kunnen zich melden bij het bestuur.
11. *Rondvraag.* Er wordt gevraagd wanneer het boek zal verschijnen. Antwoord: 1 april 2006, ter gelegenheid van ons 25-jarig bestaan.
12. *Sluiting.* Voorzitter bedankt aanwezigen voor hun komst en inbreng en bedankt ook de bezorgers van de convocaties.

JAARVERSLAG 2005-2006

24 maart 2005, Jaarvergadering

Dit jaar werd deze gehouden in de zaal van De Herberg. Aansluitend hield de heer Zijlstra uit Zwolle een prachtige dialezing over Cornelis Jetzes: een boeiend verhaal over het leven en het werk van Jetzes. Prachtige oude schoolplaten van Jetzes werden door hem op het witte doek vertoond. De meegenomen oude schoolboekjes en schoolplaten werden in de pauze gretig bekeken. Aanwezigen hebben volop genoten.

18 mei 2005, Busreis naar Urk

We hadden een volle bus en het was schitterend weer. Bezocht in Urk: de IJsselmeervisafslag. Verder werd er een ‘ginkieswandeling’ (steegjeswandeling) gemaakt, het gemeentemuseum bezocht en een bezoek aan de vuurtoren gebracht. Aan het eind van de dag was er een koffietafel bij Restaurant Pijnappel, in Klarenbeek en om half 8 waren we weer thuis in Vorden. Een prachtige dag.

10 september 2005, Monumentendag

Het was een drukte van belang bij de religieuze gebouwen in de gehele gemeente Bronckhorst, die dit jaar centraal stonden op de jaarlijkse nationale Monumentendag. Het was grootscheeps en professioneel aangepakt. Onze leden, de heren Vaags en Niemeijer hadden zich hier voor 100% voor ingezet.

27 september 2005, Dialezing

Deze was getiteld “Het Nederlandse landschap in de Middeleeuwen”, en werd gehouden door dr.ir. J.A. Hendriks, uit Rozendaal. Het was een boeiende dialezing over een landschap in Wit Rusland, door hem ontdekt op een van zijn reizen, een landschap zoals dat er voor onze jaartelling en in de middeleeuwen in ons land volgens hem uit zou kunnen hebben gezien. Een volle zaal genoot.

29 oktober 2005, Bezoek aan het Boerderij- en Natuurmuseum De Lindenhof, van Jan Wagenvoort (Hengelo, Gld.)

Vijftig leden keken bij hem hun ogen uit. Wat een verzameling oudheden! Op humoristische wijze vertelde hij over het oud-boerenhandgereedschap dat hij de afgelopen jaren had verzameld. Ook het natuurmuseum was de moeite waard. In de kantine werd koffie gedronken met koek erbij. Het geheel was goed verzorgd.

30 november 2005, Dialezing

Deze lezing over de schilder Gorter, Schilder van de Vordense Beek en Geschilderde landschappen in Gelderland, werd gehouden door de heer Z.G.M. Kolks, uit Delden. Aanwezigen hadden verwacht meer te horen over het leven van Gorter en ook meer van de door hem geschilderde schilderijen op het scherm te zien te krijgen. De vlag dekte niet helemaal de lading. Ondanks dit was het een interessante lezing en we hadden een volle zaal bij Hotel Bakker.

12 januari 2006, *Niejaorsvesite*

Deze avond was onze gaste mevrouw H. van der Wulp-Heutink, uit Heerde. Haar lezing had als titel "Over het dialect en in het dialect". Zij had zich hiervoor in een huiselijke entourage gezellig op het toneel geïnstalleerd. Behalve dat ze vertelde over het ontstaan van met name het dialect in haar omgeving (Kampen), las ze ook enkele van de door haar geschreven verhalen voor.

De oliebolletjes en nieuwjaarsrolletjes smaakten zoals gewoonlijk weer prima.

De zaal van De Herberg was weer overvol.

Per 13 maart 2006 bedroeg het ledenaantal 379.

NIEUWS VAN HET LEDENBESTAND

Het afgelopen verenigingsjaar hebben zich als lid aangemeld:

Dhr. en mw. H. Wonnink, Weezenhof 34-34, 6536 GS Nijmegen

Mw. G.W. Kamphorst-Schouten, Smidsstraat 7, 7251 XS Vorden

Mw. D. van der Kuip, Burgemeester Galléestraat 20, 7251 EB Vorden

Mw. D.E. Jurriëns-Weenink, Hoetinkhof 32, 7251 WG Vorden

Mw. A. Breukink-Homeijer, Hoetinkhof 26, 7251 WG Vorden

Mw. M.W. Tiemessen, Ludger 6, 7234 TD Wichmond

Dhr. P. Gorter, Ruurloseweg 73, 7251 LB Vorden

Mw. Y.J. Biekart en dhr. B. Oosterink, Almenseweg 45, 7251 HN Vorden

Dhr. H.A. Folmer, Heilige Stoel 6701, 6601 SX Wijchen

Dhr. H.J. Remmers, Hoetinkhof 28, 7251 WG Vorden

Dhr. A.J.A. Hartelman, Decanijeweg 2, 7251 BP Vorden

Dhr. G. Greven, Het Stroo 10, 7251 VB Vorden

Mw. H. Hilferink, Arsenalstraat 18, 4411 RP Bath (Zld)

Mw. T. Tolkamp-Groot Kormelink, 't Eelderink 4, 7251 VD Vorden

Mw. J. Wullink, Almenseweg 1, 7251 HM Vorden

Dhr. en mw. A.J. Eskes, Hoetinkhof 56, 7251 WG Vorden.

Dhr. en mw. A.J. Hartelman, Hoetinkhof 135, 7251 WJ Vorden

Dhr. en mw. H. Wiekart, Brinkerhof 80, 7251 WP Vorden

Dhr. en mw. Oldenhavé, Deldenseweg 14, 7251 RD Vorden

Dhr. en mw. Meijers, Hoetinkhof 55, 7251 WL Vorden

Mw. I. Groot Enzerink, Het Eiland 21, 7231 NV Warnsveld

Dhr. en mw. D.J. Kapper, Wilmerinkweg 7, 7251 HJ Vorden

Mw. Woltering, Burgemeester Galléestraat 18, 7251 EB Vorden

Mw. W. Groot Enzerink, Berend van Hackfortweg 42, 7251 XD Vorden

Mw. E. Steeman, Brinkerhof 46, 7251 WR Vorden

De volgende leden hebben hun lidmaatschap opgezegd:

Dhr. en mw. A. Klein Nengerman, Almenseweg 49, 7251 HN Vorden

Dhr. J.A. van Oosten, Margrietlaan 20, 7251 AV Vorden

Dhr. A.A. Schouten, De Decanije 27, 7251 CG Vorden

Mw. R. Roselaar, Het Jebbink 37, 7251 BK Vorden

Dhr. en mw. Steensma, De Decanije 25, 7251 CG Vorden

Dhr. en mw. Willems, Molenweg 32, 7251 EE Vorden

Mw. B.M. Tiemessen, Ludger 6, 7234 TD Wichmond

Mw. Haverkamp, Komvonderlaan 3, 7251 AC Vorden

Dhr. G.J. Wullink, Berend van Hackfortweg 41, 7251 XB Vorden

Dhr. en mw. Bosch, Het Jebbink 14, 7251 BL Vorden

Dhr. W.F. Haccou, Groenehof 11, 7244 AW Barchem

Dhr. R. Ellenkamp, Piersonlaan 12, 7003 AZ Doetinchem

Dhr. en mw. Meijer, Hoetinkhof 261, 7251 WN Vorden

Mw. G.J. Overmars-Garretsen, Rijksweg 91, 6998 AG Laag Keppel

Gedurende dit verenigingsjaar zijn ons ontvallen:

Adriaan Gerrit Tragter, Zutphenseweg 78a, 7251 DM Vorden, d.d.8 juni 2005

Gerda Geertruida Garssen-Emsbroek, Mispelkampdijk 16, 7251 DB Vorden, d.d. 26 oktober 2005.

Dorothea Gerharda Theresia Spitholt-Collet, P. van Vollenhovenlaan 17, 7251 AP Vorden, d.d. 24 november 2005.

Jan Engbert Garssen, Mispelkampdijk 16, 7251 DB Vorden, d.d. 12 januari 2006

B.E.M. Hamann-van Ewijk, Heyendaalseweg 5, 7251 HW Vorden, d.d. 4 mei 2006

Johanna Gerarda Scholten, Prins Bernhardweg 6, 7251 EH Vorden, d.d. 7 mei 2006

Het bestuur en de redactie van de Vordense Kronyck wenst ook hier haar medeleven te betuigen met de nabestaanden.

ARCHIEFRUIMTE

Het heeft nogal lang geduurd, maar onze 'eigen' ruimte boven in het Dorpscentrum is bijna gereed. Er is nieuwe verlichting in aangelegd; Schildersbedrijf Boerstool heeft alle wanden en zolder van een fris kleurtje voorzien en er is nieuwe vloerbedekking gelegd. Enkele bestuursleden houden zich met hulp van Rob van Overbeeke met de inrichting bezig.

SCHENKINGEN

De heer Jaap Kettelerij: een serie dia's over het (oude) Vorden. Mw. Hiddink-Hietveld: een programmaboekje van de Landbouw- en Middenstandstentoonstelling Lamito, gehouden in 1939. De heer Leo Westerhof: een fotoalbum met foto's gemaakt tijdens de revue opgevoerd t.g.v. de officiële opening als Gemeentehuis van het geres-taureerde Kasteel Vorden, in mei 1978. Mw. Mieneke Dimmendaal: een dvd naar een idee van Jan Lamers, getiteld "Vierakker-Wichmond, een blijvende herinnering".

HET JUBILEUMFEEST

Het bestuur vond het passend om ten behoeve van die leden die niet aanwezig konden zijn een verslag van deze feestelijke avond en van de meeste woorden die daar werden gesproken in deze Kronyck op te nemen.

Een feestcommissie bestaande uit Fenny van Druten, Carlo Bosch en Hennie Reindsen werd door het bestuur gemachtigd een bescheiden en voor de leden een niet te duur feestje te organiseren. Ook mocht de verenigingskas niet worden geplunderd. Op 1 april konden we terecht bij Hotel Bakker. Op de vraag of hij kon zorgen voor een warm buffet, passend bij onze jubilerende Achterhoekse oudheidkundige vereniging, reageerde Klaas Bakker meteen zeer enthousiast. Allerlei oud-Achterhoekse gerechten passeerden de revue. Een prijs werd afgesproken en de rest zouden we met een gerust hart aan Klaas en zijn staf kunnen overlaten. Toen ook Jan Ottink en Dianne Marsman hun muzikale medewerking toezegden kon het feest doorgaan.

De voorzitter Hennie Reindsen, bestuurslid Hennie Rossel, ons nieuwe bestuurslid Gerrit Eskes (l.) en onze secretaresse Fenny van Druten, heffen het glas.

Op zaterdag 1 april 2006 werden de leden van Oud Vorden om 17.30 uur met een passend drankje verwelkomd in de smaakvol aangeklede zaal van Hotel Bakker. Gerben Sterringa had voor een extra 'oudheidkundig' sfeertje gezorgd, door een groot aantal uitvergroete foto's van Vorden (aan het begin van de vorige eeuw) in de zaal op te hangen.

Na de openingstoespraak van de voorzitter (op verzoek van het bestuur aan het eind van het verslag weergegeven) konden de gasten gaan genieten van een heerlijk warm buffet, samengesteld uit oud-Achterhoekse gerechten. Niet alleen de smaak van de diverse gerechten was voortreffelijk, ook de aankleding van de twee(!) buffetten was

smaakvol en met de nodige fantasie geschied. Wat te denken van: Lindese rundertong, Baakse bloedworst, Balkenbrij, Achterhoekse kipkluiven, Dorthse raasdonders, Rolpens met spek en uien, Koolraap, Amsterdamse uien, Vordense kippenlevers.

Rond 20.00 uur was het de beurt aan Jan Ottink en Dianne Marsman, samen met hun toetsenist Daan, wiens eerste optreden het was. Prachtige liedjes met soms gevoelige teksten kregen we te horen.

De pauze die hierop volgde, werd gebruikt voor het nuttigen van een drankje, maar vooral om even bij te praten met soms oud-Oud-Vordenaren.

Jan Ottink en Dianne Marsman brengen een van hun liedjes ten gehore.

Voordat Jan Ottink en de zijnen weer aan de slag mochten voor hun tweede optreden, kreeg bestuurslid Carlo Bosch het woord om zijn ervaringen met “Oud Vorden” te verwoorden. Hij besloot zijn toespraakje met een mooi gedicht (zie ook aan het eind van dit verslag).

Ook de voorzitter kwam nog weer even aan het woord. Hij mocht “het eerste exemplaar” van het boek uitreiken (zie aan het eind van dit verslag).

Na het tweede optreden van Jan Ottink konden de gasten moe maar voldaan naar huis. Echter niet nadat de voorzitter iedereen had bedankt en een ieder die dat wenste (eindelijk) zijn al of niet bestelde boek in ontvangst kon nemen, naast een ‘herdruk’ van de allereerste Kronyck die door de vereniging is uitgegeven.

Welkomstwoord (door de voorzitter)

Trouwe leden van Old Vorden, begeleiders(sters), vervangers van leden, of mensen die um een andere reden bunt uut-enödigd, jullie wordt allemaole van harte welkom ehten deur ‘t bestuur van “Old Vorden”. Een apart welkom geet naor Jan Ottink en Dianne Marsman. Zij wilt onzen feestaovend wat ‘opleuken’ (of is dit gin good Saksisch woord?). Zo as gewoonlijk bi-j onze vereniging, praote wi-j in ‘t ‘plat’. ‘t Zol ok haost een belediging wea’n an het adres van onze grote veurganger Henk Wullink

a'w dat niet dee'n. He was een grote veurvechter in de strijd um ons mooie dialect in ere te hollen. Mede, en misschien mot ik zeggen, dank zij zin inbreng is onze vereniging e-worden töt wat 't noe is: een gemoedelijke club van mensen, die zich met vermakelijke en soms leerzame zaken bezig hölt. Ok probere wi-j de weerdevolle dingen die d'r in ons mooie Vorden bunt an taal en cultuur te beschrieven en zo nödig in stand te hol'n.

Dit hebbe wi-j met z'n allen noe al zo'n 25 jaor probeer'n te doen. Gisteren 25 jaor elene is onze vereniging op-ericht. Op initiatief van de heren Kettelerij, Weevers, Koerselman en Dolfijn is d'r toen een bestuur samen-esteld met Henk Wullink as veurzitter. De andere leden waren: Jo Vreeman, Leendert Schoolderman, Jan van der Peijl en Henk Haverkamp. Later kwamen daor nog bi-j Jan de Gruyter en Hennie Reindsen. Dank zij dit bestuur en hun opvolgers is onze vereniging uut-egreuid töt een clubje met maor liefst 379 leden. Al 25 jaor lang een bleuende vereniging! Een felicitatie weerd, ok aan jullie adres. En een reden veur 't huidige bestuur om een bescheiden feestje te organiseren. *Now moj het neet gekker maken*, was de reactie van Klaas Bakker, toen de feestcommissie disse wekke het definitieve aantal gasten deurgaf: namelijk 207 (!). 't Bestuur had op zo'n 150 deelnemers erekkend.

Klaas Bakker vult een van de schalen van 'zijn' buffet bij.

Heel fijn da-j der allemaole bunt. Wi-j wilt'er met mekare een gezelligen aovond van maken. 't Programma hoef ik jullie niet meer te vertellen, dat hebt jullie allemaole thuus-estuurd ekregen. Wi-j gaot now eerst lekker met mekare etten. Daorveur heb wi-j de tied tot 20.00 uur. En da's maor good ok, met zo'n huus vol volk.

(na het buffet)

Zo dames en heren, ik hoppe dat het ow good hef esmaakt. Ik vind 't een applaus weerd veur de bediening, maor veural veur de koks in de kökken. Thus bunt jullie noe natuurlijk gewend um een half uur, of drie kwartier op een oor te gaon liggen. Disse vleegeer geet hier vanaovend niet op, want Jan en Dianne zit al een hele tied te popelen van ongeduld. Maor veur ze meugt beginnen, wil ik nog effen ow andacht vraogen veur onze bestuursbenjamin: Carlo Bosch. He wil jullie nog effen iets vertellen.

Carlo:

Toen wielle an de veurbereidingen van dit feestje begonnen, kwam d'r uut 't bestuur 't veurstel om ok maor es een anekdote oaver 't bestuur te vertellen. En meteen werd dat bi-j mien in de klompen eschaoven.

Dat völt eigenlijk neet met, want in de loop van de jaoren heb't er heel wat in 't bestuur e-zetten en de helfte daarvan kenne ik helemaol neet. Dus daoroaver kan ik oe niks vertellen. Wat ik wel wette, is hoe ik bi-j 't bestuur bun e-kommen.

Wielle woon'n nog an 't Hoge en waar'n druk an 't verbouwen, toen d'r een vremden kearl de tuin in kwam. Hee steld'n zich netjes veur en hee zei: Mien name is Jan van de Peyl en ik zitte in 't bestuur van Old Vorden; en daormet wol ik eigenlijk stoppen. Noe bunne wi-j dus op zuuk naor een nieuw bestuurslid. Eigenlijk wollen wi-j een jongen kearl in 't bestuur. Wjullie hebt de ledenlieste deur-e-nommen en kwammen bi-j ow name terechte.

Zo, ie wollen dus een jongen kearl in 't bestuur? Had ie dan niet better een anderen jongen kearl uut können kiezen? Van der Peijl: Nee, want ie bunt 'n enigsten jongen kearl van de ledenlieste!!

En zo heb ik mien oaver laoten halen. Tot nog toe heb ik daar nog gin spiet van ekgren. En ik mot zeggen da'k d'r ok nog wel 't een en ander hebbe eleerd, bi-j Old Vorden. Zo waz ik es an de praot met Henk Wullink. Wi-j hadden 't oaver olde ansichten en ik neumd'n de name Jan Hassink een keer. Toen zeg Henk: Jan Hassink, wie is dat eigenlijk? Ik kiek Henk een betjen dom an en zeg: dat is den kearl van de boekhandel an de Raodhuusstraote, die ken ie toch wel? Jao, maor den heit gin Jan Hassink, maor Derk Klein Hekkelder! Want Jan Hassink, dat steet wel op de winkel, maor dat was zien schoonva, daar heffe de zake van oaver-enommen. Kiek leu en dat bunt dinge die kö'j ok leazen in 't boek wat noe vanaovond epresenteerd wordt. En 't is maor goed ok dat dat op papier kump te staon, want oaver viefentwintig jaor wet gin mense daar meer wat van.

As letzte wol ik nog een stukje uut een gedichte veurleazen oaver 'de tied'. Ik heb 't niet zelf bedach*, maor ik vond 't wel toepasselijk veur vanaovend.

Den tied geet vedan; alles geet heel vlot an
Zodoende pak ik de fietse neet meer, want met de auto bun ik d'r völle gauwer weer
Op tied argens weazen, das ok zo wat, ok al hebt de leu tied zat
Een uitvoering, een feestje of een receptie, jao dan bunt ze wel bietieds
Van 't Reur'l's kwartiertje hef iederene wel eheard
Dan is meestal 't eerste half uur niks gebeur
Is er een commissie, vereniging of bestuur en ze vraogt ow daorveur
Dan word zovake ezegd, dat doe'k nie, omdat er völs te völle tied in zit
Dat is ok vake waor. Gelukkig bunt er leu die spölt 't wel allemaole klaor
Tied is een begrip. Wat bie den enen nog wel kan
Daor begint een ander al helemaole neet meer an
Wie hebt noe d'n wintertied, zo straks kriege wie de zommertied
Völle leu bunt nog wel aardig bie de tied en wat leu bunt uut de tied

* Dit is een deel uit een gedicht dat schijnt te circuleren. We weten niet wie het heeft gemaakt.

Misschien zijn er onder onze leden die dat wel weten (?) (red.).

Enkele vrouwleu bunt nog wel es oaver tied, een ander hef tied aoever
 Wat leu hebt nooit gin tied en wat hebt alle mögelijke tied
 't Mot ok worden vaste esteld, dat 't waor is van de uutspraak 'tied is geld'
 Maor ok geld en tied bu-j zo weer kwiet
 En haastige spoed is zelden goed
 De tied die brengt en nemt weg
 De tied brengt niks weerumme, alles geet veurbi-j
 Ik make plaatse vri-j, want de tied is umme!

"Het Boek", zojuist in ontvangst genomen door haar samensteller, Hennie Rossel.

UITREIKING VAN HET EERSTE EXEMPLAAR VAN 'HET BOEK' (door Hennie Reindsen)

Dames en heren: Dan bunne wi-j noe toe an een bezunder moment. Et geet namelijk oaver 'Het Boek', ons boek, jullie boek, het boek van Vordenaren, veur Vordenaren; 't is klaar!!

Deuzen vol staot'er hier achter 't gedien. Ik kan mien veurstellen da-j net zo ni-jsgierig bunt as iederene. Toch zöj ow nog effen motten bedwingen, want zo as dat geet bi-j 't uitkommen van een ni-j boek: iemand mot toch het eerste exemplaar ontvangen. Veur dat dit gebeurt, mag ik jullie misschien toch nog iets vertellen oaver het ontstaon van het boek. Een jaor of drie geleden kwam in een bestuursvergadering het 25-jaorig jubileum ter sprake. Een van de bestuursleden kwam met 't plan een boek uut te brengen.

Ok de titel: 'Bedrijvigheid in Vorden in de 20e eeuw' had-e al bedach. De andere

bestuursleden vonden het ok wel een goed idee. En vanaf dat moment hebbe wi-j der met z'n allen de scholders onder ezet.

De gevormde tweemans-redactie kreeg 't extra druk. Hoe ging 't toen verder: de krante werd'er bi-j e-haald, mensen en bedrieven werden persoonlijk an-eschreven en -gelukkig - d'r kwammen een heleboel positieve reacties.

Had de redactie echter niet spontaan hulpe ekgren van een paar ras-Vordenaren, zoals Henk Wiekart, Geurt Harmsen, Jaap van den Broek, Wim Wahl en Piet van Asselt, om der maor es een paar te neumen, dan was het boek nooit eworden tot wat et noe is: een weerdevol bezit veur iedereen die met de geschiedenis van Vorden is begaon. Hadden de dames Gerda Rossel en Everdien Worseling zich niet zo verdiept in 't genealogische gedeelte bie een aantal verhalen, dan zol 't boek minder historische weerde hebben. De grootste dank geet natuurlijk uut naor alle schrievers van de diverse verhalen. Zi-j hebt met mekare ezörgd veur 't basismateriaal: 't verhaal en niet te vergetten: de völle foto's.

Maor dan..... , dan mo'j van al dit materiaal nog een boek proberen te maken.

De verhalen werden deur-eleazen, terugge-'stuurd veur anvulling, foto's werden in-escand, soms terugge-'stuurd omdat de bi-jschriften ontbraken.

Toen het er op lek dat wi-j genog deugdelijk materiaal hadden, kwam de drukkerieje van Weevers in beeld. Daor zagen ze d'r wel wat in, maor zi-j wol'n 't toch niet helemaole gratis doen. Een bank in 't dorp wol wel garant staon as de financiële risico's niet al te groot waren.

De resultaten van een veur-intekening, samen met de deur sommige bedrieven of personen toegezegde sponsorbedragen trok disse banke oaver de strepe. Al disse personen en instanties bunne wi-j völle dank verschuldigd. Zonder hun financiële ruggesteun was 't boek d'r wellicht niet ekommen.

't Greune lech kon worden egeven. Twee mensen bi-j de firma Weevers mochten zich met 't boek bezig hollen. Dat hebt ze ewetten. Proefdrukken werden emaaft, ecorrigeerd, opnieuw edrukt, opnieuw ecorrigeerd, enz. Foto's werden d'r bi-j eplaatst, verplaatst, enz. Soms lek alles klaor, maor dan kwammen de schrievers van sommige verhalen met een herziene versie en soms met nieuwe foto's anzetten.

Uutendelijk werd'er een drukproef van het complete werk emaaft. Nao een keer of drie ecorrigeerd te wea'n deur de redactie, soms met de hulpe van familieleden en eavenzovölle nieuwe drukken was 't zowiet: 't boek kon z'n definitieve vorm tegemoet zeen.

De twee mensen bie Weevers slaakten een zucht van verlichting, maor..., 't was noe zo langzamerhand ok een betjen eur boek eworden.

Veur jullie vakmanschap, veur jullie geduld, veur jullie gegreuide liefde veur 't fraaie boek dat onder jullie hande is ontstaon, wil ik Henk Lourens en Eef Smies heel hartelijk bedanken. Disse dank hebbe wi-j willen utdrukken deur jullie op onzen feestaovend uut te nödigen.

Tot slot wil ik de redactie van 't boek heel hartelijk bedanken veur de völle uren, dagen en wekken die ze op-eofferd hebt um dit prachtige boek tot stand te brengen.

Ik zol iemand te kort doen as ik um niet effen apart in 't zunnেকে zol zetten. 't Was zin idee, 't boek is volgens zin inzichten samen-esteld. Hi-j hef d'r 't meeste werk an edaone. Hi-j stond'er met op en ging d'r met naor bedde. En daorum is er dan ok maor een persoon die aanspraak kan maken op "het eerste exemplaar" en dat is: Hennie Rossel.

Ergens an beginnen is één, iets goed volbrengen is een ander verhaal. Daor is enthousiasme en deurzettingsvermogen veur neudig. An geen van beide hef 't ow ontbrokken. I-j meugt 't dan ook zien as een persoonlijke prestatie van groot formaat. Ik durve te zeggen da-j oe zeer verdienstelijk heb emaaft veur de Vordense gemeenschap. Ik vinde't een plezierige zaak dat ik oe namens het bestuur van Old Vorden, ok namens de mensen hier in de zaal en later de afnemmers van 't boek, heel hartelijk mag bedanken veur wat i-j eur hebt eleverd: een zeer weerdevol boek, waormet Vorden heel bli-j mag wea'n. Gerrie wil ik graag een bluumke geven veur 't feit dat ze Hennie zo völle uren en dagen hef willen 'uutlenen' ten behoeve van "'t Boek".

HET JAARLIJKSE UITSTAPJE

Ons jaarlijkse reisje bracht ons dit jaar in Delden (Ov.), waar een bezoek werd gebracht aan het Zout-museum. Daar wordt op aanschouwelijke wijze de geschiedenis en veel interessante details van de zoutwinning in Twente uit de doeken wordt gedaan. Er liep op dat moment in het museum een expositie over glaskunst: voor ons een bonus. Vervolgens werden we met koffie en *krentenstoete* ontvangen op De Wendezoele (draaizuil), een boerderijmuseum op het landgoed Twickel, waar we behalve een welkomswoord door boer Jansen, veel te zien kregen van wat er vroeger zoal op een boerderij, met name in dit deel van Twente, te vinden was en gebeurde. De dag werd, traditiegetrouw, besloten met een uitstekend verzorgde Twentse broodmaaltijd. Deze werd genoten bij 't Hoogspel, een restaurant op loopafstand van eerdergenoemde museum-boerderij. De bijbehorende speeltuin bood bovendien uitstekende verpozing. Al met al, mede door het prachtige weer, een zeer geslaagde dag.

Het Zout-museum

*Ontvangstruimte en bakhuisje
De Wendezoele*

Wolspinster bij De Wendezoele

Figuren maken in strooizand

Weefgetouw bij De Wendezoele

Kruidentuin bij de Wendezoele

Restaurant 't Hoogspel

De bakkers keuren het brood

Schommelen in de speeltuin

Op de 'tweedimensionale' wip

HET KERKDORP KRANENBURG (DEEL 2)

Henk Folmer

In de vorige uitgave van de Kronyck (dec. 2005) schreef Henk Folmer als inleiding op zijn artikel:

Over de Kranenburg in de gemeente Vorden is, voorzover bekend, nooit een totaal-verhaal over haar verre en recentere verleden gepubliceerd, en al zeker niet in deze Kronyck.

Als geboren en getogen Kranenburger (ik ben er in 1938 geboren, heb er tot 1958 gewoond en kom er nog geregeld) vond ik het een plezierige uitdaging hierover een artikel te schrijven.

Ik dacht daarbij aan drie hoofdonderwerpen en wel:

- a. De geschiedenis van dit dorpje; hierbij wil ik ingaan op vragen als:
  - waarom is in een klein dorpje ver buiten Vorden zo'n grote kerk en later ook een klooster gebouwd?
  - waarom heeft het van oudsher een roomse signatuur?
  - waarom heet deze plek de Kranenburg en waar komt deze naam vandaan?

- b. Enkele eigen, Kranenburgse oorlogsherinneringen.

- c. Hoe zag het dagelijkse leven er ongeveer 55 jaar geleden in dit kerkdorp uit?

Hierbij te denken aan:

- het leven van alledag op de Kranenburg na de oorlog.
- De Rijksweg, waarbij tevens kort wordt ingegaan op de aanleg hiervan in 1829.
- de Kranenburgse middenstand en de dagelijkse beslommingen rond de eetgewoonten.
- de geloofsbeleving in die tijd.
- de lagere school; hiervan was mijn vader, meester Folmer, vele jaren het hoofd.

Ik heb me later gerealiseerd dat juist vanaf het midden van de jaren 50 op het platteland in Nederland en dus ook op de Kranenburg, veel is veranderd. Veel oude waarden, gewoonten en tradities zijn onvervangbaar verdwenen. Ik ging me beseffen dat ik rond een bijzonder knippunt in de plattelandsgeschiedenis was opgegroeid.

We laten hier het tweede deel van zijn artikel volgen, betrekking hebbend op de Kranenburgse middenstand en de aanleg van de Rijksweg, zoals aangegeven onder het hoofdje **c**.

De Rijksweg, adressering en andere zaken

Deze weg kwam in 1829 gereed. Voor dat het zo ver was, is er veel en lang over gepraat. Reeds in 1782 werd er gepleit voor een directe weg van Zutphen naar Winterswijk "en verder tot aan den "Pruisische Grenzen"(7).

Vele decennia later, in februari 1827, werd het betreffende Koninklijk Besluit van Koning Willem I van kracht waarin het besluit was opgenomen een nieuwe weg aan te leggen. “Nieuw”, omdat tot dan het verkeer van Zutphen naar Winterswijk, vooral via Hengelo, Zelhem, Halle, Aalten of Lichtenvoorde ging. De nieuwe weg werd 4.20m. breed; voor die tijd een belangrijke weg dus.

In het nieuwe tracé vond men het traject van Vorden naar Ruurlo een bewerkelijk gedeelte. Gesproken wordt van *het zich voortspeeden van modderplas naar modderplas en grotendeels onbegaanbaar*.

Vanuit het westen gezien, kon ter hoogte van de huidige Kranenburg gekozen worden uit twee deelroutes naar Ruurlo, en wel via de Ganzensteeg of via de Eikenlaan. De Ganzensteeg was in regenperioden volledig onbegaanbaar; de Eikenlaan was wat dat betreft iets minder slecht. De route door de Eikenlaan volgde de huidige laan tot ongeveer bij “Ora et Labora”. Daar boog de weg naar links af, om bij het begin van de (door overbegroeiing nu nauwelijks herkenbare) oprit naar kasteel het Onstein en

Afbeelding 31

In het lage en natte land tussen Wiersevoort en Ruurlo hadden de grootgrondbezitters van De Wierse, 't Medler, Onstein, De Wildenborch en Ruurlo al in de 18e eeuw op hun eigen gebied lanenstelsels aangelegd ter ontsluiting en (via de gegraven sloten) ontwatering van hun terreinen. (Hottingeratlas ca. 1785).

Illustratie in het verslag van de Adviesbureau De Warande, uit 1989, aangaande de geschiedenis van de aanleg van de Rijksstraatweg van Zutphen via Vorden, Ruurlo en Winterswijk naar de Pruisische Grenzen (1826-1830): een kaart uit de Hottingeratlas, uit ca. 1785.

huisnummer 90, weer samen te vallen met de huidige route. Het gebied tussen Ganzensteeg en Eikenlaan heette in die tijd Klein Veldkamp. De ingenieurs van Rijkswaterstaat kozen hier voor een nieuw traject en projecteerden de weg door Klein Veldkamp

Het kiezen van een nieuw tracé verraste kennelijk de toenmalige baron van Dorth . Zoals reeds vermeld, situeerde de familie Van Dorth in die jaren 20 het door hen gewenste kerkhof aan de Eikenlaan, vooruitlopend op een nieuwe kerk in Klein Veldkamp. Het was echter steeds gebruikelijk een kerkhof naast of tegenover de kerk aan te leggen. Kennelijk was deze baron van mening dat de nieuwe Rijksweg via de Eikenlaan zou lopen en werd door hem geen geheel nieuw tracé verwacht.

De kosten van de aanleg van deze weg moesten terugverdiend worden middels het heffen van tol; deze moest per 5 km betaald worden. Zo stond er een tolhuisje vòòr de Wientjesvoort en bij 't Medler.

Over de twee vrij scherpe bochten bij Wientjesvoort deed men in de jaren 20 van de 19e eeuw niet moeilijk; dit natuurlijk mede door de langzame verkeerssnelheden.

Bij de aanleg van de nieuwe weg ontstond de westelijke bocht. Vanuit Zutphen komend, kon men vlak voor Vorden kiezen tussen de weg door het dorp en de weg via het Algemene Kerkhof naar de Wientjesvoort. We kennen deze route nog als de Oud-Zutphenseweg.

In die tijd lag het laatste stukje van die weg vòòr de Wientjesvoort ietsje noordelijker, zodat deze weg in een vloeiende lijn naar een kleine brug liep die daar toen al over de Vordense beek lag. Op dit punt moest de nieuwe weg het oude tracé richting Kranenburg gaan volgen. Men wilde de nieuwe weg niet in, of over de Bult bij Lindenschot situeren en besloot de weg om deze bult heen te laten lopen. Hiermee was een extra scherpe bocht gecreëerd.

In 1829 was bij de Wientjesvoort de bocht in deze beek nog niet afgesneden. De oude weg volgde deze loop. Wilde men deze bocht ontlopen, dan moest er een extra nieuwe brug gebouwd worden. Dat vond men te duur en handhaafde deze bocht.

Deze Rijksweg was ook 125 jaar later nog een moderne tweebaansweg voor begrip-pen van direct na de oorlog. Maar verkeer reed er in 1945 en later maar weinig over. Dit wil ik illustreren met enkele voorbeelden:

-Het aantal auto's en vrachtwagens dat regelmatig passeerde, was dusdanig klein dat ik vrijwel alle autonummers hiervan uit mijn hoofd kende. Was er bezoek dan stelde ik voor te kijken wie van de naderende auto's het eerste het nummer kon lezen. Dat was voor mij in die omstandigheden geen huzarenstukje.

-We speelden veel op de weg. Om er te hinkelen werden de krijstreden gewoon op het wegdek getrokken. Geen van onze ouders die ons van de weg stuurde.

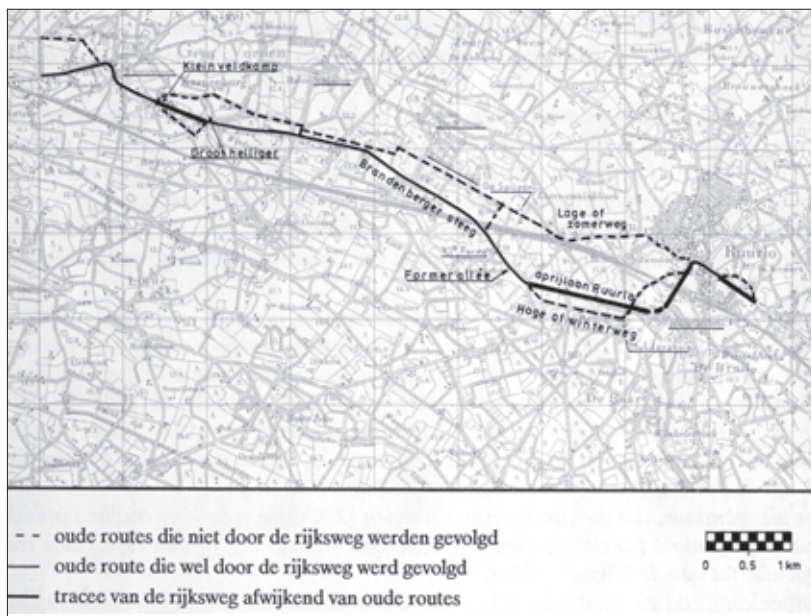
-Bij de in het eerste deel van dit artikel genoemde paardenkeuring werd met het paard gewoon op de weg gegaloppeerd. Als kind stond je gewoon te wachten tot er weer een paard op hol zou slaan. 's Winters als de weg glad was door bevrozing gingen de twee kantonniers die toen de zorg over deze weg hadden er op uit om zout te strooien. Dat gebeurde niet op een mechanische manier zoals nu. Nee, het zout lag op een open

vrachtwagen, waarop de twee mannen, in weer en wind, met een schop het zout op een plateau gooiden dat achter aan de vrachtwagen hing en hobbelend over het wegdek werd getrokken. Dat dát gepaard ging met een oorverdovend lawaai, was toen nog geen punt van (medische) zorg.

Qua adressering waren gemeenten onderverdeeld in wijken; de Kranenburg viel onder wijk D: Mossel; een naamgeving kennelijk van voor het midden van de 19e eeuw.

Wij hadden thuis als adres: Rijksweg D132; Mossel/Vorden.

De nummering liep van het dorp richting Ruurlo. Bij zijwegen liep de nummering soms een heel eind zo'n weggetje in. Op de Kranenburg zie ik nu allerlei straatnamen die er toentertijd, of nog niet waren, of niet gebruikt werden.

Illustratie in het verslag van het Adviesbureau De Warande, uit 1889, aangaande de geschiedenis van de aanleg van de Rijksweg van Zutphen via Vorden, Ruurlo en Winterswijk naar de Pruisische Grenzen (1826-1830): het traject in de buurt van De Kranenburg.

De Kranenburgse middenstand en de dagelijkse beslommingen rond onze eetgewoonten.

Voor zo'n dorpje waren er in de jaren 40 en 50 vrij veel middenstanders in vergelijking met nu. Zo waren er twee kruideniers, een fietsenmaker annex winkel in huishoudelijke artikelen, een bankfiliaal, een kleermaker, een schoenmaker, een pension en een dansschool. Eén van de kruideniers was Schoenaker.

Deze was tevens bakker, cafébaas, slijterij, taxibedrijf, lokale expediteur, houder van een feestzaal met toneelvloer, cateringbedrijf, alhoewel deze term toen onbekend was, pensionhouder, verzamelpunt voor eieren voor een Zutphense groothandel, en dan

ook nog boer. En zijn winkelmagazijn met telefoon fungeerde als openbare telefooncel. Daarnaast was er iemand die we nu een diskjockey zouden noemen.

Deze man, Bernard Eijkelkamp (van 't Broek), zorgde voor muziek op bruiloften en partijen. Alles werd door hem vervoerd op, of met de fiets, zoals de boxen, de breekbare 33-, 45- en 78-toeren-platen, snoeren, microfoons, enz.

Kruideniers hadden houten vakken waar bijvoorbeeld de meelsoorten, suiker, zout, peul- en graanvruchten los in de vakken lagen. Met een schep werd deze producten in papieren zakken geschept en afgewogen; voorverpakt zoals nu, was toen zeldzaam. Eén van de weinige vissoorten die te koop waren, was stokvis. Dit was kabeljauw die sterk gezouten en volledig gedroogd was tot een stok-vormig product. Die stonden als bezemstelen ergens in een hoek.

Tegenwoordig betaal je overal contant, of je 'pint'. Tot eind jaren 50 werd gewerkt met klantenboekjes waar alles in werd geschreven. Veelal eenmaal per week, als men (contant) het weekloon gebeurd had, kwam men naar de winkel om te betalen.

Kaas en vleesbroodbeleg werden tot plakjes gesneden terwijl de klant erbij stond. Geduld was bij het winkelen vaak een schone deugd.

De melk haalden wij bij de boer. Zomers voor 16 cent, 's winters voor 20 cent per liter. Eind jaren 40 kwam er enkele keren per week een melkboer vanuit de zuivelfabriek in Vorden met een ponywagentje langs de deur.

Op de wagen stonden metalen kuipen met melk. Deze werden onderweg niet gekoeld. Met aftapkraantjes van een halve liter per slag werd melk afgemeten.

Het duurde tot jaren na de oorlog voordat de reuzel op de boterham kond worden vervangen door margarine. Blue Band was toen al een bekend merk. Wel was er roomboter, maar die was voor veel gezinnen te duur.

De kinderen van de bakkers/kruideniers moesten stevig aan de bak. De mensen bezaten nog nauwelijks auto's, zodat de kruideniers van toen als service de boodschappen thuis bezorgden. Na schooltijd en zaterdag zag je de middenstandskinderen fietsen met grote tassen aan weerszijden van de bagagedrager en het stuur.

Moest er tevens brood bezorgd worden dan fietste men op een transportfiets waar voorop een levensgrote mand stond. Hun routes gingen niet over mooie vlakke asfaltwegen, maar over slecht onderhouden zandpaden, met diepe karrensporen en soms over een zeer smal vrij liggend fietspadje. Niet alle brood werd dan ook zandvrij afgeleverd.

Iedereen had in die tijd een (soms zeer grote) groentetuin. Er werd dus veel groente en fruit ingemaakt. Vooral bij het inmaken van bonen, kolen en rabarber rook het gehele huis dagen naar deze speciale luchtjes. Ook vleessoorten werden ingemaakt of gerookt.

Koelkasten kende men in mijn jeugd nog niet, in ieder geval bij mij thuis niet. Men had meestal wel een behoorlijk grote koele kelder.

Op de grond op pallets en op schappen tegen de muren, lag de appel- en perenoogst opgeslagen. Een klein deel van de appels werden geschild en kleingemaakt, om op de broodovens bij bakkers te laten drogen.

De bakkers stookten toentertijd op takkenbossen. Bij bakkers lagen dan ook hele stapels van deze takkenbossen klaar.

EEN BOEDELSCHEIDING OP HET KLEIN BLEUMINK IN 1886

Gerda Rossel

Klein Bleumink (huidig adres: Kapelweg 8, Wildenborch) was een van oudsher tot de Wildenborch behorende pachtboerderij, die bij de verkoop van het landgoed in 1924 na ruim 250 jaar overging in handen van de boer zelf. De naam Klein Bleumink doet vermoeden dat er ook een Groot Bleumink is geweest, en dit was inderdaad het geval. Helaas is niet bekend waar deze heeft gestaan. De naam Bleumink werd in de oudste bronnen weergegeven als Bloemink en waarschijnlijk uitgesproken als Bleumink (vgl. het Duitse *oe* en *ö*), en in latere bronnen ook wel als Bluemink, Blümink (Rossel, 1996, p. 17) of Blumink. Het is geen unieke boerderijnaam, want in 1188 komt er al een erve Blominc voor in Geesteren (Slicher van Bath, 1944, p. 258). De naam zou afgeleid zijn van een Germaanse voornaam *Bloma* of *Bluma* dat volgens Hekket (1982, p. 36) verband houdt met *blôme* ‘bloem’. In Duitsland komen verschillende namen met het element *blom-* of *blum-* ‘bloem’ voor, o.a. in veldnamen, duidend op bloemrijk grasland en in de Westfaalse patronym Blöming (Bahlow, 1972, p. 65).

Klein Bleumink omstreeks 1914.

De eerst gevonden vermelding van de naam in het Wildenborchse betreft Henrick Bloemyncks, die samen met Johan Koennynck op 12 mei 1597 als peetvader optreedt bij de doop van Johan “kyndt van Hermen des sluyters op den Wyldenborch“. Tot 1649 wordt alleen Bloemink gevonden in de bronnen, b.v. in 1634 en 1641 als Joost en Herman Blo(e)minck, zoons van Willem “in de Wyldenborgse Dijk”, huwen met resp. Enneken Berents, dochter van “Berent tot Mossele”, en Reintien Jansen, dochter van “Jan opt Olthuys”. Volgens het Gelders Register op de Leenaktenboeken (p. 432) wordt Maria Magdalena van Limborch douairière van Nassau in 1662 met de

Wildenborch beleend en vergroot ze dit leen met verscheidene allodiale goederen. Daarbij wordt in de lijst van goederen melding gemaakt van Groot Bloeminck en Cleyn Bloeminck. Er mag dus aangenomen worden dat Klein Bleumink gebouwd is tussen 1641 en 1662, en dat door de bouw van een nieuwe boerderij er blijkbaar behoefte was ontstaan om het oude en het nieuwe Bloeminck in naam te onderscheiden, zodat het oorspronkelijke Bloeminck werd opgewaardeerd tot Groot Bloeminck. Een vroege bewoner van Klein Bleumink was Engbert “op den Kleinen Bloeminck in den Wildenberger-dijck”, wiens zoon Herman in 1674 werd gedoopt. Groot Bloeminck moet in ieder geval nog tot 1759 gefunctioneerd hebben als pachtboerderij onder de Wildenborch, want dan wordt er volgens Ruitenbeek (1983, p. 11) nog pacht afgedragen aan de toenmalige eigenaren van de Wildenborch, de gebroeders Soiron (die het landgoed van 1757 tot 1768 in bezit hadden). Bewoond is de plaats zeker nog tot 1780, want in 1779 wordt er in Vorden een kind gedoopt van Gerrit Vrugink en Berendina Haneveld op Groot Bloeminck, terwijl een jaar later melding wordt gemaakt van het kort na elkaar overlijden van Peter Polman op Groot Bloeminck en zijn vrouw. Enkele decennia daarvoor, in 1742, legden Jan Derksen en Joost Jansen “op Groot Bloeminck” en Jan Enserink “op Klein Bloeminck” samen belijdenis af in Vorden. Deze Jan Enserink, die later Klein Bloeminck wordt genoemd, was vermoedelijk de eerste van zes generaties (*Enserink > Klein Bleumink > Klein Ikkink > Hagen*) die, via de manlijke of de vrouwelijke lijn, zo'n 170 jaar lang op Klein Bleumink hebben gewoond, van 1740 tot 1908. Bij Jan's huwelijk in 1740 met Garritjen Derks (dochter van Derk Molendijk) werd genoteerd dat Jan een zoon was van ene Willem die reeds “salig” was en dat Jan en Garritjen “beijde in den Wildenborg” woonachtig waren. Of Jan verwant was aan bovengenoemde Engbert, of aan de Hendrik Kleijn Bloeminck die in 1696 trouwde met Trintjen Lubbers uit Hengelo, is niet bekend. Bij de verkoop van de Wildenborch in 1907 werd Klein Bleumink, 18,5 ha groot, gekocht door *Hendrik Gerrit Olvoort* c.s. uit Barchem, wiens achterkleinzoon er heden nog steeds wonen. Klein Bleumink was dus een tamelijk grote pachtboerderij en uit de kadastrale gegevens (Van der Hoek et al., 2003, p. 28) van de Kadastrale Atlas van Lochem-Laren-Verwolde uit 1832 blijkt dat Gerrit Jan Klein Bleumink (de derde generatie van zijn familie op Klein Bleumink en overgrootvader van beneden genoemde erfplater) zelf ook nog een halve hectare grond bezat in het Galgengoor, vermoedelijk afkomstig uit de nalatenschap van zijn grootmoeder, Garritjen Derks Molendijk. In onderstaande boedelbeschrijving uit 1886 is van eigen onroerend goed echter geen sprake meer. Ook lijkt de omvang van de levende have vergeleken met de boedelbeschrijving van 1886 in de loop van de 19e eeuw iets terug te zijn gelopen, zoals blijkt als we een opgave uit 1806:

1806:	1886:
2 paarden	2 paarden
6 koeien	2 drachtige koeien
4 vaarzen	5 guste koeien

Om een indruk te krijgen van de materiele kant van een boerenbestaan in de Wildenborch aan het eind van de 19e eeuw volgt hier een overzicht van alle “roerende lichamelijke goederen” van de familie in 1886. Het betreft een uitvoerige boedelbeschrijving die werd opgemaakt na het overlijden van Hendrik Jan Klein Ikkink (*1852), de zesde generatie van zijn familie op Klein Bleumink. Deze Hendrik Jan Klein Ikkink was de kleinzoon van Teuntjen Klein Bleumink (*1798) en Albert Klein Ikkink (*1788, op de Blanke Biele in Verwolde), de echtgenoot van Zweersina Maria Regelink (*1855 op Vroessink, opgegroeid op Groot Venhorstink, buurtschap Delden), en vader van Gerritje (*1882) en Antonie (*1884) Klein Ikkink¹. De boedelbeschrijving werd opgemaakt om de belangen van deze twee minderjarige kinderen te waarborgen.

*De letterdoek van
Zweersina Maria Regelink.*

Volgt Inventaris

Actief

Roerende lichamelijke goederen

In de Keuken

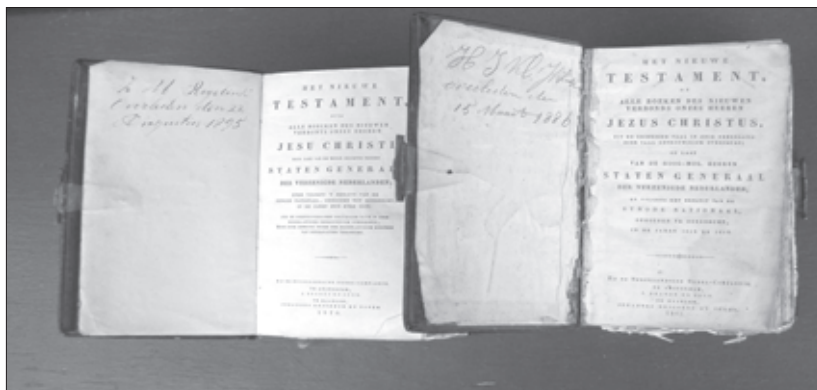
vijftien stoelen en drie stoelen op acht gulden en vijftwintig cent	8.25
drie tafels op zeven gulden	7.00
eene klok gewaardeerd op zeven gulden	7.00
drie spiegels op twee gulden vijftig cent	2.50
eene tinnen waterflesch op op twee gulden vijtig cent	2.50
een theeriggel met opzet op acht gulden	8.00
nog eene theeriggel op twee gulden	2.00
een letterdoek op vier gulden (zie illustratie)	4.00

¹ Gerritje (‘van de Bakker’) trouwde in 1917 met Gerrit Jan Bruins, de bakker, die in 1912 een huis had gebouwd tegenover de Julianaschool, terwijl Antonie (de oude Toon Klein Ikkink) in 1913 het Peppelhuis aan de Stuwelijk bouwde. Beide huizen worden heden nog steeds bewoond door kleinzonen van Gerritje en Antonie.

vijf trommeltjes op vier gulden	4.00
drie koperen en twee blikken lampen op drie gulden vijf en twintig cent	3.25
zes en dertig aarden borden op drie gulden zestig cent	3.60
zeven tinnen borden en een tinnen theepot op drie gulden vijfenzeventig cent	3.75
een lepelbret met drie en dertig lepels op twee gulden vijfenzeventig cent	2.75
twee koperen en een blikken koffijketels op vier gulden	4.00
drie kistjes met twee en een half dozijn theegoed op twee gulden vijftig cent	2.50
drie kommen en zeven stelselpotten op twee gulden vijf en zeventig cent	2.75
haardijzers, haardketting en haardgereedschap op twee gulden	2.00
koekepan en hangijzer en twee koperen ketels aan den haard op negen gulden	9.00
eene koffijmolen en koffijzetter op eenen gulden	1.00
een strijkijzer op eenen gulden	1.00
vijftien messen op eenen gulden	1.00
een zakje met rijst en zes ledige katoenen zakjes op zestig cent	0.60
vijf katoenen doeken en boezemkleedjes op eenen gulden vijftwintig cent	1.25
een broodbak met brood, aarden pannen, eenige flessen en drie oliekruiken op twee gulden vijftwintig cent	2.25
een kagchel met toebehoor op twaalf gulden	12.00
eenige glas- en bedgordijnen op vijf gulden	5.00
een span bedden met toebehoor, op zesenviertig gulden	46.00
een wieg met toebehoor op vijf gulden	5.00
vier spinnewielen en eenen haspel op acht gulden vijftig cent	8.50
voorraad spek en vleesch op veertig gulden	40.00
twee waschbakken op vijftwintig cent	0.25
een kabinet op vijzenzeventig gulden	75.00
<u>Kleederen en lijfstoelbehoor en benevens lijfssieraden</u>	
<u>a. van den erflater Hendrik Jan Klein Ikkink</u>	
boven- en onderkleederen, waaronder waaronder achttien hemden op vijfenzeventig gulden	75.00
laarzen schoenen en kousen op tien gulden	10.00
een hoed op twee gulden	2.00
twee horlogies met zilveren kettingen voetstoots gewaardeerd op dertien gulden	3.00
een kerkboek met zilveren klamp voetstoots op twee gulden (zie illustratie)	2.00
eenige pijpen en tabaksdozen op twee gulden vijftig cent	2.50
<u>b. Van de requirante voogdesse Zweersina Maria Regelink</u>	
dertien jakken, tien rokken, tien voorschoten en eene mantel op achtenveertig gulden	48.00
achtentwintig mutsen op dertig gulden	30.00
twaalf hemden op acht gulden vijftig cent	8.50
vijfendertig pellendoeken op elf gulden	11.00
twee omslagdoeken op tien gulden	10.00
zijden halsdoeken op vier gulden	4.00
een kerkboek met zilveren klamp voetstoots op twee gulden (zie illustratie)	2.00
een collier met gouden slot, twee dito oorbellen en twee dito ringen op twintig	

gulden vijftig cent	20.50
eenig ongemaakt linnen op twintig gulden	20.00
dertien kussensloopen op drie gulden vijftewintig cent	3.25
twaalf lakens op veertien gulden	14.00
een vlashekel op vijftig cent	0.50

De kerkbijbels van Zweezina Maria Regelink en Gerrit Jan Klein Ikkink.

In de Kamer

eene partij stamboonen op drie gulden	3.00
vijf manden, drie kleerkisten en een kastje op zeven gulden	7.00
eenig gesponnen linnengaren op acht gulden	8.00
drie span bedden met toebehoor op negentig gulden	90.00
een paardedecken op een gulden vijftig cent	1.50

In de Waschkamer

vier ijzeren potten op vier gulden vijftig cent	4.50
acht emmers op drie gulden vijftig cent	3.50
eene bank ton met gruttenmeel en tien vorken op eenen gulden vijftig cent	1.50
eene karmolen, karnton en een karnhond op vijftig gulden	50.00

In de Melkkamer

drie tonnen met melk op zes gulden	6.00
tonnen met vet op achttien gulden	18.00
vier melkvaten en een botervat met boter op vijf gulden en vijftig cent	5.50
vier aarden schalen en een koperen gieter en twee lantaarns op drie gulden	3.00
een leupen en twee kruiken op eenen gulden vijftig cent	1.50

Op de Deel

twee paarden op driehonderd gulden	300.00
twee drachtige en vijf guste koeijen op drie honderd zesendertig gulden	336.00
een hakselsnijmachine op vijfenveertig gulden	45.00

eene baktrog en zeef op twee gulden	2.00
eene hakselkist, eene zaadkist, twee snijbakken en eene koolmolen op vijf gulden	5.00
eene spanzaag en eenig timmergereedschap op drie gulden	3.00
zeven tonnen en vijf kuipen op vijf gulden	5.00
eene koperen ketel op twee gulden	2.00
eene voederpot op vijftien gulden	15.00
twee plakzichten, drie harken, twee schoppen, vijf greepen, twee iepen, vlegels en hooigereedschap op zes gulden	6.00
zakken met rogge op acht gulden	8.00
spurriezaad en eenige ledige zakken op vijftien gulden	15.00
paardentuig en roskam op twintig gulden en vijftig cent	20.50
eenige kippen op tien gulden	10.00
twee katten op vijftig cent	0.50
een zaaischepel en eenige korenmaten op eenen gulden vijfenzeventig cent	1.50
een p.nder (ponder?), een vleeschgaffel en hoflijnen (?) op eenen gulden en vijftig cent	1.25

In de Schuur

drie wagens met toebehoor, waaronder een kleedwagen op honderd twee en negentig gulden	192.00
twee karren op vijfenvijftig gulden	55.00
drie ploegen op op twintig gulden	20.00
eene aardappelploeg en een kruiwagen op drie gulden	3.00
wagenkettingen en touwen op vier gulden	4.00
haarspitten en tuurkettingen op twee gulden vijftig cent	2.50
drie eegden op zes gulden	6.00
eene waschkuip met schraag op eenen gulden vijftig cent	1.50
twee zeisen en twee bouwzichten op twee gulden vijf en twintig cent	2.50
drie kleine ladders [en] een zaadmolen op twaalf gulden vijftig cent	12.50
hooi, stroo en ongedorscht koren op vijftig gulden	50.00
een varken met tien keunen op zeven en dertig gulden	37.00
eene partij aardappelen op dertig gulden	30.00
een ton met koolteer op vier gulden	4.00

Buiten het huis

eene partij brandhout op twintig gulden	20.00
te velde staande rogge op drie honderd gulden	300.00
te velde staande aardappelen op honderd vijf en veertig gulden	145.00
te velde staande haver op vijf en vijftig gulden	155.00
een bakoven voor afbraak en een slijpsteen op drie gulden	3.00
hekkens voor de weide op eenen gulden vijftig cent	1.50
Totale waarde van de roerende lichamelijke goederen zes en twintig honderd negen gulden en zeventig cent	2609.70
Contante penningen worden in dezen boedel gevonden voor een bedrag van dertig gulden	30.00

Voordelige vorderingen

Tot onderwerprijken boedel en nalatenschap behoort geen vastgoed.

Passief

Aan den Heer Meester Jan Isaac Brants voor het loopend jaar pacht drie honderd eenenvijftig gulden drie en veertig cent alhier voor memorie.	
Aan den Smid van Ark wegens smidswerk over achttienhonderd zes en tachtig vier gulden en tachtig cent	4.80
Aan Theodorus Marinus Thien wegens veeartsenij over achttienhonderd vier en tachtig en achttien honderd vijf en tachtig zeven gulden vijftig cent	7.50
Aan Doctor Cartier van Dissel wegens geneeskundige hulp en geleverde medicamenten over de jaren achttien honderd tachtig tot en met achttien honderd zes en tachtig drie honderd negen en twintig gulden vijf en vijftig cent	329.55
Wegens begrafeniskosten des erflaters is uit den gemeenschappelijken boedel betaald achttien gulden en is deswege nog schuldig zeven gulden	18.00 7.00

Geraadpleegde literatuur:

- Bahlow, H. 1972. *Deutsches Namenlexikon*. Suhrkamp, s.l.
- Hekket, B.J. 1982. *Oost Nederlandse Familienamen (hun Ontstaan en Betekenis)*. Deel I. Twents-Gelderse Uitgeverij Witkam b.v., Enschede.
- Rossel, H.W. 1996. 'Antoni Christiaan Winand Staring, Dichter van de Wildenborch en "den Bouwman op Klijn Blüminck".' In: *Vordense Kronyck* 14:16-20.
- Ruitenbeek, A.J. 1983. *De Wildenborch met zijn Heren en Pachtboeren. Een Anthropologisch Onderzoek naar de Veranderingen in de Relaties tussen en de Posities van de Heren en de Pachtboeren op het Landgoed de Wildenborch*. Ongepubliceerde doctoraalscriptie van de Subfaculteit Culturele Anthropologie en Sociologie van de Niet-Westerse Volken.Vrije Universiteit, Amsterdam.
- Slicher van Bath, B.H. 1944. *Mensch en Land in de Middeleeuwen*. Gysbers & Van Loon, Arnhem.
- s.n. 1924. Catalogus Publieke Veiling Heerlijkheid "De Wildenborch". s.l.
- Van der Hoek, K. et al. 2003. *Kadastrale Atlas Gelderland: Lochem, Laren, Verwolde*. Stichting Werkgroep Kadastrale Atlas Gelderland, Arnhem.

HET GEHEIM VAN HACKFORT, VERBORGEN LIEFDESAFFAIRE BINNEN EEN VORDENSE ADELIIJKE FAMILIE (Pieter Dekker)

In november 2005 verscheen bij de 'Oostgelderse Stichting voor Genealogie en Boerderijonderzoek' een brochure over Anna Maria Dorothea van Lintelo tot de Marsch, de in 1809 overleden Vrouwe van Hackfort en haar in onecht geboren kinderen bij de Vordense boerenzoon Jan Waandersz Jimmink. De auteur van dit boekwerk is Pieter Dekker.

Deze bijzondere liefdesaffaire van een adellijke weduwe en de wijze waarop getracht werd 'de schande' te bedekken kon geheel worden achterhaald. Het opvallende is ook hier dat adellijke bastaarden of hun directe nazaten konden rekenen op financiële of andere steun om een goede positie te verwerven.

Onechte zoon Willem Jansz. Jimmink werd de stamvader van de belangrijke Noord-Hollandse agrarische familie van zijn naam. De beide onechte dochters bleven in het Gelderse maar hun (aangetrouwde) directe nazaten werden burgers van gewicht.

Deze hele liefdesgeschiedenis van de Vrouwe van Hackfort is een duidelijk voorbeeld van de handelwijze binnen een adellijke familie zoals in haar geval. Jan Jimmink trouwde gewoon met de dochter van een Hackfortse pachter, bijna zeker 'geregeld' door genoemde Vrouwe en het echtpaar verdween naar Bredevoort. Ondertussen werd daar voormelde liefdesaffaire van tijd tot tijd gewoon voortgezet en het gevolg was dat de vóór het huwelijk in onecht geboren Willem en zijn zus Anna Frederica zelfs ná de echtverbintenis van Jan nog een onwettige zus Johanna Maria kregen. Inmiddels had de echtgenote van de Vordense boerenzoon hem eerder reeds een wettige dochter, Frederica, geschonken. De tragiek in de hele affaire was dat na het overlijden van Jan Jimmink, in 1803, zijn echtgenote Jenneken Wiemelink niet werd ondersteund vanuit de Hackfortse familie, ondanks het feit dat zij drie onechte kinderen van de Vrouwe uit dit Huis had grootgebracht bij haar aanvankelijk negen eigen nazaten uit het huwelijk met Jan Jimmink. Zij moest in Bredevoort zelfs haar huis verkopen en kwam met enkele van haar kinderen berooid in Vorden terug, waar zij in 1822 stierf.

Het onderzoek is meest door hemzelf gedaan, maar wat betreft research in de Gelderse archieven voor een belangrijk deel, op zijn aanwijzingen, met medewerking van Wilma Groot Enzerink, in Vorden, uitgevoerd.

Het boekwerkje 'Het Geheim van Hackfort' kost € 10,- . Het is verkrijgbaar bij boekhandel Bruna. Informatie over het boekje is verkrijgbaar bij Gerrit Doornink, emailadres: g.doornink@planet.nl